

5. Дахно І.С. Епізоотологія, патогенез, етіотропна та імунокоригуюча терапія при фасціольозі і дикроцеліозі жуйних тварин: автореф. дис. ... доктора вет. наук / І.С. Дахно. – Харків, 2001. – 36 с.

6. Коваль І.В. Критерії оцінки якості продуктів забою тварин за фасціольозу, дикроцеліозу та ехінококозу: автореф. дис. ... канд. вет. наук / І.В. Коваль. – Суми, 2017. – 23 с.

7. Dumitru E. Functionarea poliparazitozelor la bovine in republica Moldova (epidemiologie, diagnostic, modificari morfofiziologice, prejudiciu economic, profilaxie si tratament): autoref. tezei de doctor habilitat in biologie / E. Dumitru. – Chishinau, 2010. – 60 p.

8. Karshima N.S. Prevalence and risk factors of *Dicrocoelium dendriticum* and *Eurytrema pancreaticum* infections in slaughtered-cattles in Bauchi, Nigeria / N.S. Karshima, S.I. Bata, A.A. Bobbo, A. Habila // Nigerian Journal of Parasitology. – 2016. Vol. 37. – № 2. – P. 260–264.

9. Khaniki G.R.J. Liver condemnation and economic losses due to parasitic infections in slaughtered animals in Iran / G.R.J. Khaniki, E.B. Kia, M. Raei // Journal of Parasitic. Diseases. – 2013. – Vol. 37, № 2. – P. 240–244.

10. Manga-González M.Y. *Dicrocoeliidae* family: major species causing veterinary diseases / M.Y. Manga-González, M.C. Ferreras // Advances in Experimental Medicine and Biology. – 2014. – № 766. – P. 393–428.

11. Evaluation of molecular methods for the field study of the natural history of *Dicrocoelium dendriticum* / G. Mitchell, G. Cuthill, A. Haine [et al.] // Veterinary Parasitology. – 2017. – Vol. 235, № 15 P. 100–105.

12. Comparison of Fecal Egg Counts and ELISA for the Diagnosis of *Dicrocoelium dendriticum* Infection / M. Naeemipour, G.R. Hashemitabar, K. Dastjerdi [et al.] // Polish Journal of Veterinary Sciences. – 2016. – Vol.19, № 3. – P. 573–580.

13. Cengiz Z.T. Human infection with *Dicrocoelium dendriticum* in Turkey / Z.T. Cengiz, H. Yilmaz, A.C. Dülger, M. Çiçek // Annals of Saudi Medicine. – 2010. – Vol. 30, № 2. – P. 159–161.

ДІАГНОСТИКА НЕМАТОДОЗІВ ОВЕЦЬ В УМОВАХ ДПДГ ІМ. ДЕКАБРИСТІВ

Кручиненко О. В., к. вет. н., доцент,

Уразова В. Е., магістрант

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Актуальність проблеми. Останнім часом нематодози овець набули широкого поширення в Україні та світі. Так, на території Дніпропетровської області у дрібної рогатої худоби (овець і кіз) зареєстровано 10 видів гельмінтів:

6 видів нематод, 2 – трематод та 2 – цестод. Серед визначених гельмінтів класу Nematoda у досліджуваних жуйних ідентифіковано 4 види паразитів шлунково-кишкового тракту (*Nematodirus* sp., *H. Contortus* Rundolphi, 1802, *Trichuris* sp., *S. papillosus* Wedl, 1856) та 2 – дихальних шляхів (*Muellerius* sp., *Protostrongylus* sp.) [2]. В особистих підсобних господарствах зони Лісостепу України мюллеріоз кіз досить поширений: екстенсивність інвазії становить 96,5 %, інтенсивність інвазії — від 20 до 41 353 личинок у 5 г фекалій [4].

Найбільш високі показники EI (40,0–73,3 %) відмічені для *Bunostomum trigonocephalum*, *Trichostrongylus axei*, *T. vitrinus*, *Ostertagia ostertagi*, *Marshallagia marshalli*, *Haemonchus contortus*, *Nematodirus spathiger*. Вівці слабо уражені *O. circumcincta*, *O. occidentalis*, *O. trifurcata*, *T. capricola*, *M. dagestanica*, *Cooperia zurnabada*, *N. dogili* (EI 4,1–12,5 %) [1].

В тонкому відділі кишечника овець виявлено 14 видів гельмінтів, в тому числі 1 вид цестод *Moniezia expansa* і 13 видів нематод, представлених шістьма родами: *Bunostomum*, *Trichostrongylus*, *Ostertagia*, *Marshallagia*, *Cooperia*, *Nematodirus* [3].

Мета роботи: провести діагностичні дослідження в умовах ДПДГ ім. Декабристів щодо нематодозів овець.

Матеріали і методи досліджень. Гельмінтоовоскопічні дослідження проводили методом флотації за Г.О. Котельниковим та В.М. Хреновим з використанням аміачної селітри. Підрахунок яєць в 1 г фекалій визначали за В.Н. Трачем з використанням програмного забезпечення *NematodaCalk_v1* [6]. Гельмінтоларвоскопічні дослідження проводили удосконаленим гельмінтоларвоскопічним способом кількісного дослідження [5].

У господарстві утримується близько 250 гол. овець асканійської і романівської порід. Із них баранів – 3 гол., вівцематок – 120 гол., молодняка – 123 гол. Баранів досліджували всіх, а інші групи по 15 %.

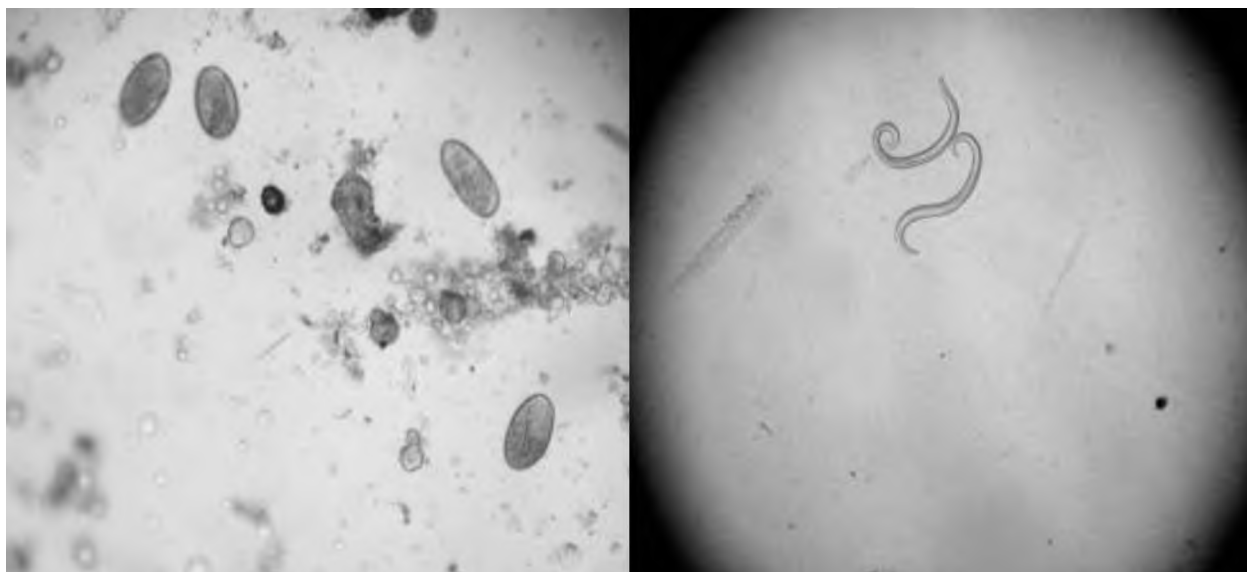
Результати досліджень. Результатами власних досліджень встановлено, що у овець паразитують стронгіляти органів травлення й дихання (рис.).

З'ясовано, що барани уражені стронгілятами органів травлення на 100 %, а мюллеріями – 66,6 % (табл.). Вівцематки були уражені стронгілятами шлунково-кишкового тракту на 88,8 %, а мюллеріями – 83,3 %. Найнижчі показники EI та II були у молодняка, відповідно, 72,2 і 61,1 % й 95,9±6,8 та 79,7±6,15 екз./1 г фекалій.

Таким чином, результати дослідження показали, що показники екстенсивності й інтенсивності інвазії мають виражену вікову динаміку.

Отже, встановлено, що ДПДГ ім. Декабристів є неблагополучним щодо стронгілятозів органів травлення й мюллеріозу. Найвищі показники EI у

зафіксовані у баранів за стронгілятозів ШКТ – 100 %, а II стронгілятами й мюллеріями у вівцематок – $191,1 \pm 5,9$ і $393,5 \pm 24,3$, відповідно.

Рис. Яйця стронгілят органів травлення та личинки мюллерій

Таблиця.

**Показники екстенсивності та інтенсивності інвазії
овець різних вікових груп**

Групи	Вік тварин	Показники ураженості тварин стронгілятами ШКТ і мюллеріями	Період дослідження
			осінь
молодняк	9–12 місяців (n=18)	EI, %	72,2
			61,1
		II, яєць і личинок у 1 г фекалій	$95,9 \pm 6,8$
			$79,7 \pm 6,15$
вівцематки	3–5 років (n=18)	EI, %	88,8
			83,3
		II, яєць і личинок у 1 г фекалій	$191,1 \pm 5,9$
			$393,5 \pm 24,3$
барани	2–3 роки (n=3)	EI, %	100
			66,6
		II, яєць і личинок у 1 г фекалій	$127,5 \pm 7,8$
			$122,4 \pm 14,5$

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні сезонної динаміки та визначення терапевтичної й економічної ефективності антигельмінтиків за стронгілятозів ШКТ і мюллеріозу в овець.

Література

1. Алмаксудов У.П. Зараженность овец и крупного рогатого скота стронгилятами пищеварительного тракта на разных типах пастбищ равнинного пояса Дагестана / У.П. Алмаксудов, А.М. Атаев М.М. Зубаирова, Н.Т. Карсаков // Российский паразитологический журнал. – 2010. – № 1. – С. 6–9.
2. Бойко О.О. Гельмінтофауна овець і кіз Дніпропетровської області. Вісник Дніпропетровського університету / О.О. Бойко // Біологія, медицина. – 2015. – № 6 (2). – С. 87–92.
3. Кокоев С.М. Видовой состав гельминтов тонкого отдела кишечника овец в условиях Северной Осетии / С.М. Кокоев, М.М. Бочарова // Российский паразитологический журнал. – 2008. – № 3. – С. 13–17.
4. Корчан Л.М. Мюллеріоз кіз у зоні Лісостепу України (епізоотологія, діагностика і лікування): автореф. дис. ... канд. вет. наук / Л.М. Корчан. – Харків, 2011. – 24 с.
5. Михайлютенко С.М. Удосконалення доступних гельмінтоларвоскопічних способів кількісного дослідження легеневих стронгілятозів жуйних тварин / С.М. Михайлютенко, О.В. Кручиненко, О.С. Клименко // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини: збірник наукових праць ХДЗВА. – 2017. – Вип. 35, 2(2). Серія «Ветеринарні науки». – С. 76–78.
6. Бойко О.О. До питання розрахунків у паразитології / О.О. Бойко, С.В. Неженцев // Ювілейні читання, присвячені 70-річчю Українського наукового товариства паразитологів та 110-річчю з дня народження академіка НАН України О.П. Маркевича (Київ, 5 листопада 2015 р.). – С. 11.

ВТОРИННИЙ ІМУНОДЕФІЦИТНИЙ СТАН У КОНЕЙ ЗА ГЕЛЬМІНТОЗІВ

Лазоренко Л. М. старший викладач

Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Актуальність проблеми. Гельмінтози відносяться до числа широко поширених захворювань коней. Найпоширенішими нематодозами коней є параскароз та стронгілятози органів травлення, які реєструються в коней всіх вікових груп і завдають великої шкоди їх здоров'ю. У результаті паразитування личинкових стадій (особливо в період їх міграції) та статевозрілих збудників уражуються нервова, серцево-судинна, травна системи, а також паренхіматозні органи. Висока інтенсивність інвазії може спричинити загибель тварин особливо молодняку [1, 3].